

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo præcipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt duo Indices, unus Titulorum initio Operis, alter rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

§. V. De Judice in Crimine Hæresis, absolutione ab isto, & obligatione vitandi Hæreticos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75232)

sibi vendicant, à pœnis immunes esse permittantur, spectando tamen Jura, idem P. Reiffenstuel l. cit. cum P. König hic n. 28. y. addidi existimat, adversus eos procedere posse Judicem saltem Ecclesiasticum, illos temporaliter punire, inque carceres perpetuos detrudere; tum quia Pacta illa Pacis Osnabrugensis ab Ecclesia expressè sunt irritata; tum quia esto, quòd valeant, majorem tamen vim, quàm Legis Civilis habere nequeunt, conf. Ecclesiam nullo modo obligant. Addit tamen laudatus P. Reiffenstuel n. 345. non expedire, ut Judex Ecclesiasticus hujusmodi Laicum propter Hæresin temporaliter, aut corporaliter in his partibus puniat, eò quòd sine publica perturbatione id fieri vix posset, Hæreticis punitionem istam interpretaturis pro violatione Pacis publicæ, & propterea vel ad manutentionem apud Catholicos, vel ad arma apud potentias externas A catholicas conclamaturis.

174 Quidquid sit de pœnis temporalibus, Spiritualibus certè Hæretici etiam

Laici defacto in Germania possunt affici, quippe cum Pontificis solius sit Pœnas has relaxare. Clerici verò, & Religiosi, si in Hæresin incidant, ne quidem temporales evadunt, sed ipsdem Pœnis (exceptâ Supplicij ultimi) etiam in Imperio à Judice suo Ecclesiastico executivè affici possunt, & debent, non aliter, acsi Pax nulla unquam conclusa fuisset; tum quia Principes Laici per illum Publicum Tractatum circa personas Ecclesiasticas quoad pœnas illarum statuere nil potuerunt arg. c. que in Ecclesiarum 10. de Constit. tum quia Fœdus illud, seu Pactum quoad easdem personas Ecclesiasticas nec tacitè, nec expressè approbatum fuit ab Ecclesia eximendo Hæreticos à pœnis Juris: imò contrarium hucusque practicavit, & adhuc praticat Ecclesia Clericos, & Religiosos Apostatas deprehensos temporaliter, & corporaliter puniendo, & ad carceres etiam perpetuos detrudendo. Reiffenstuel n. 341. Magnif. P. Schmier p. 2. de Delict. c. 3. n. 50.

§. V.

De Judice in crimine Hæresis, Absolutione ab isto, & obligatione vitandi Hæreticos.

S U M M A R I U M.

175. &c. Quinam sint Judices competentes in causa Hæresis?
 181. &c. An de illa cognoscere possit etiam Judex Secularis?
 183. &c. An cum puniendi ad hunc transmittuntur, examinare processum ab Ecclesiastico Judice institutum?
 185. An Judex Secularis Hæreticos possit capere?
 186. Et pœnas per SS. Canones latas exaspere?
 187. &c. Quis absolvere possit ab Hæresi, & Excommunicatione per eam incur-sa?
 191. &c. Quid requiratur, ut Episcopus possit absolvere ab Hæresi occulta pro foro conscientie vi Tridentini?
 195. An facultas hæc ipsis concessa per Trid. per Bullam Cœne sit revocata?
 200. &c. Quid nunc Episcopi post Bullam Cœne possint quoad absolutionem ab Hæresi?
 204. &c. Quam facultatem ab Hæresi absol-vendi habeant Regulares?
 207. &c. An ab ista absolvere possint Con-fessarij vi Bullæ Cruciatæ, vel Jubilæi?
 209. Quis absolvere ab illa possit in articulo mortis?
 210. Vel quando adiri non potest Pontifex?
 211. &c. An Hæretici, eorumque credentes &c. sint vitandi?
 213. &c. Quæ communicatio cum his sit per-missa?
 218. &c. Quæ prohibita?
 221. &c. An Principes Catholici possint reci-pere, vel tolerare in suis territorijs Hæ-reticos, & ritus eorum?
 224. &c. An, & qualiter cum ijs inire fœdus, uti ipsorum auxilio &c.

175. Quæritur 1. quinam sint Judices com-petentes Ordinarij in crimine Hære-sis? 1. talis 1. est Pontifex; nam hic est Supremus Judex in crimine Hæresis, à quo omnis aliorum Judicium Jurisdictio Spiritualis descendit, & dependet. Farin. prax. crim. q. 186. n. 1. Palao tr. 4. D. 3. p. 12. §. 1. n. 1. Pirhing hic n. 123. Scham-bog. n. 52. Reiffenstuel n. 113. Imò in quaestione, an aliquod dogma Hæreticum sit, necne, solus Papa judicare, & cogno-scere potest. Farin. l. cit. n. 2.
 R. P. Schmalzgrueber L. V. T. 16

2. Legatus à latere, Jure commu-176 ni spectato; quia hic Summi Pontificis vices in omnibus plenissimè gerit: & ideo etiam supra Inquisitores Jurisdictionem habere videtur, ex Constitutione, seu Litte-ris Urbani IV. quarum tenorem recenset Umbert. Locat. in Judicial. Inquisit. V. Le-gatus n. 2. Gundisal. tr. de Hæret. q. 7. n. 8. ubi dixit, quòd in crimine Hæresis in his, quæ jam per Ecclesiam definita sunt, Legatus Sedis Apostolicæ sit Judex com-petens per textum c. ut commissi 12. b. tit. 18

in 6. Addidi autem *Jure communi Speculatio*; nam de consuetudine Legati Sedis Apostolicæ sine speciali commissione Papæ, vel Supremi Tribunalis S. Inquisitionis non solent se intromittere. Farin. l. cit. n. 4. Palao n. 1. cit. Passerin. in c. 17. n. 7. b. tit. in 6. Pirhing hic n. 123.

277 3. *Episcopus* respectu omnium Hæreticorum suæ Diocesis, sive Clerici illi sint, sive Laici. Host. in c. 9. v. *singuli b. tit.* Joan. Andr. ibid. n. 3. Abb. n. 3. Azor. p. 1. l. 8. c. 18. q. 2. Farin. q. 186. n. 5. § *segg.* Palao §. 1. cit. n. 2. Passerin. in c. 17. cit. n. 2. Petra tom. 3. comment. fol. 166. n. 3. Pirhing hic n. 124. Schambog. n. 52. & constat ex *Clem. 1. §. propter quod 1. h. tit.* ibi, *Per Diocesanos Episcopos.* Idque extenditur etiam ad Exemptos à Jurisdictione Episcopali; nam etiam adversus istos procedere potest in crimine Hæresis, non quidem ut Judex Ordinarius, sed ut Judex Delegatus Papæ juxta c. *ad abolendam 9. fin. b. tit.* Petral. cit. Passerin. n. 3. Ratio est, quia ad Episcopum spectat extirpare Hæreses, & lupos à causa arcere. Imò si Episcopus in expurganda Diocesi sua ab Hæreticorum erroribus negligens fuerit, idque certis indicijs constiterit c. *excommunicamus 13. §. ult. b. tit.* ab Episcopali Officio jubetur deponi, & in ejus locum alius idoneus institui, qui velit, & possit Hæreticam pravitatem confundere.

278 4. *Capitulum, Sede Episcopali vacante*, prout constat ex c. *ad abolendam cit.* ibi, *Vel Clerici ipsi, Sede vacante, cum consilio (si oportuerit) vicinorum Episcoporum, Hæreticos judicaverint* &c. quia vacante Ecclesia Cathedrali, Jurisdictio manet penes Capitulum, Gloss. in c. *ad abolendam cit.* v. *Clerici*, Abbas ibid. n. 4. Decian. tr. crim. l. 5. c. 21. n. 13. Farin. q. 186. n. 177. Palao §. 1. cit. n. 5. Fagnan. in c. cit. n. 13. Barbof. ibid. n. 22. Passerin. in c. 17. cit. n. 6. Pirhing hic n. 125. Reiffenstuel. ibid. n. 440. Idque procedit, sive Sedes propriè vacet per mortem Episcopi, sive quasi vacet per captivitatem, vel quia propter Litteras Confirmationis non expeditas Episcopus electus administrare non potest. Gloss. in *Clem. 1. v. Sede vacante b. tit.* Farin. l. cit. n. 279. cum cit. Excipiunt, si Clericus in Hæresim lapsus exemptus sit; in hunc enim probabilis non potest procedere Capitulum, ut notant Decian. l. cit. n. 14. Farin. n. 182. Palao n. 6. Petra n. 13. Pirhing n. 125. Reiffenstuel. n. 441. quia Capitulum non succedit Episcopo, nisi in ijs, quæ ei competunt Jure ordinario, non autem, quæ Jure delegato, ac speciali.

279 5. *Prelati inferiores Episcopo*, habentes Jurisdictionem quasi Episcopalem in Clerum, & populum ab Episcopis independentem; nam hi non minus, ac Episcopi procedere possunt in causa Hæresis,

ut notat Molin. tr. 5. de *Juss. D. 28. n. 11.* Palao §. 1. cit. n. 6. fin. Passerin. in c. 17. cit. n. 4. Petra tom. 3. comment. fol. 166. n. 18. Secus est de Prælati non habentibus territorium, etiam Regularibus; nam hi de subditis Hæreticis, vel de Hæresi suspectis cognoscere non possunt, nec illos citare, aut contra illos inquirere, vel procedere ex *Constit. Pauli V. incipit Romanus*, quæ in Bullario est 26. ubi idem Pontifex, abrogatis omnibus privilegijs, prohibuit omnibus Religiosorum Superioribus, ne in hujusmodi causis se ingerant, voluitque eas solum ab Inquisitoribus, aut Ordinarijs cognosci posse: quam Constitutionem confirmavit *Alexander VII. alia Constit. incipit Licet aliàs 8. Jun. 1660.* In Germania tamen, ut notat P. Reiffenstuel hic n. 438, videtur usus, & consuetudo obtinuisse, quòd Prælati Regulares suos subditos etiam in causa Hæresis judicent, & poenis Juris afficiant, ut patet ex praxi; nam casu, quo Regularis Apostata, Hæreticam Sectam amplexus, denuo revertitur, aut capitur, non ab Episcopo, sed à Prælato suo Regulari judicatur, ac punitur.

Præter enumeratos Judices, qui Ordinaria potestate cognoscere de crimine Hæresis possunt, alij de eo cognoscere possunt potestate Delegata. Inter hos præcipuum locum obtinent *Inquisitores S. Officij*: de quibus supra à n. 74. Potest autem potestas hæc etiam alijs delegari, præcipuè verò ab Episcopo Vicario suo: independentem à qua delegatione Vicarius Generalis non est Judex competens in crimine Hæresis; quia ob gravitatem istius criminis requiritur specialis commissio, ut colligitur ex *Trid. sess. 24. c. 6. de reform.* ibi, *Ipis Episcopis, & non eorum Vicarijs commissum.* Farin. q. 186. n. 13. Palao §. 1. cit. n. 8. Passerin. in c. 17. cit. n. 9. Petra fol. 166. cit. n. 16. Pirhing n. 124. Reiffenstuel. n. 439. Idem de Vicario Capituli Sede vacante etiam docent Farin. n. 13. & Palao n. 8. cit. Sed attentis principijs, quæ *Libr. 1. Tit. 28. n. 30.* jeci, videtur tenendum contrarium; quia secundum ibi dicta Vicarius Capituli Sede vacante vi generalis suæ commissionis potest omnia, quæ Sede plena indigent speciali mandato, quòd Capitulum omnem suam potestatem, & Jurisdictionem transfuderit in Vicarium à se electum, ergo nisi hoc alteri specialiter delegaverit, hic ejus Vicarius etiam cognoscere poterit de causa Hæresis.

Dub. 1. an de causa Hæresis cognoscere etiam possit Judex Sæcularis? N. olim hunc potuisse cognoscere de crimine Hæresis, quando ejusdem insinulatus est Laicus, prout cum Decian. tr. crim. l. 5. c. 25. n. 8. communis DD. habet, & sumitur ex *l. cunctos 1. §. fin. C. de Summ. Trinit.*

Trinit. & l. quicumque s. §. fin. C. b. tit. Hodie verò ejus cognitio, sive principaliter, sive incidenter in Judicium deducatur, est fori Ecclesiastici tantum. Ita Gloss. in c. ut inquisitionis 18. V. quoque b. tit. in 6. Joan. Andr. ibid. V. prohibemus, Farin. prax. q. 186. à n. 153. Palao D. 8. cit. p. 14. n. 2. Thom. del. Ben. de Immun. c. 16. dub. 22. n. 12. Petr. Barbof. in l. Titia 34. ff. solut. Matr. num. 37. August. Barbof. in c. 18. cit. n. 7. Passerin. ibid. n. 23. §. 24. Fagn. in c. ad abolendam 9. n. 10. §. 21. Vincent. Petra tom. 3. comment. fol. 6. n. 7. §. 8. Honor. hic n. 1. Pirhing n. 126. §. 127. Schambog. n. 53. Wiestner n. 36. Reiffenstuel n. 431. & patet ex c. ut inquisitionis cit. §. prohibemus quoque, cujus Constitutionem confirmavit Julius III. Const. incipit. Licet edita 1551. Gregorius XIV. Const. incipit Quia alijs edita 28. Maji 1591. ibi, De crimine Hæresis cognitio ad forum Ecclesiasticum tota pertinet, neque Curia Sæcularis se quoquo modo intromittat. Ratio est, quia Hæresis crimen merè Ecclesiasticum est, utpote contra quod ex Divinis Litteris, & secundum SS. Canones pronuntiandum est. atqui de re merè Ecclesiastica, sive incidenter, sive principaliter in Judicium deducatur, cognoscere, & pronuntiare non Sæcularis, sed Ecclesiasticæ est potestatis c. de venimus 2. & c. seq. de Judic. c. tuam 3. de Ord. cognit. c. lator 7. qui sil. legit. c. si Judex 12. de Sent. Excomm. in 6.

15. Proceditque hoc, etiam si facti sit quaestio, ut notat Barbof. in l. Titia cit. n. 38. Pirhing n. 127. coroll. 3. Wiestner n. 37. Reiffenstuel n. 432. Ratio est, quia facti quaestio, de Hæresi mota, à Juris quaestione ferè separari non potest: quod inde ostenditur; quia ut Hæreticorum poenæ quis affici possit, non sufficit conitare, quòd Hæretica verba protulerit, sed ulterius investigandum an ea protulerit ex scientia, vel ex ignorantia, ex malitia, vel simplicitate, cum, vel sine pertinacia, verbo, an adsint omnia, quæ ad Hæresim poenæ Ecclesiasticis obnoxiam, à SS. Canonibus exiguntur. hoc autem est Juris quaestio. ergo &c.

183 Dub. 2. an Magistratus Sæculares, quando in Hæreticos, de Hæresi condemnatos, ac sibi traditos, jubentur debita animadversione procedere, possint examinare justitiam causæ, & processus, ab Inquisitoribus, & Episcopis instituti? 22. non posse, sed absque dilatione, h. e. intra quinque, vel sex dies sub poena Excommunicationis latæ sententiæ in eisdem debent procedere c. ut inquisitionis §. prohibemus cit. junct. Gloss. V. percussum, & Const. Innoc. IV. §. VIII. apud Farin. q. 186. num. 162. Palao p. 14. cit. n. 5. Fagnan. in c. ad abolendam n. 23. Barbof. in c. ut inquisitione R. P. Schmalzgrueber L. V. T. I.

nis n. 4. Reiffenstuel hic n. 452. Eandem Censuram incurrun Magistrate Sæculares, quando Judicibus Ecclesiasticis, brachium ipsorum invocantibus, succurrere renunt in ijs, quæ Officium Inquisitionis spectant, præsertim in incarceratione, & custodia reorum c. ut inquisitionis cit. post pr. Palao num. 10. Imò recusantes exequi sententiam ab Inquisitoribus laram, vel omittentes his succurrere pro Hæreticis puniendis, quando requisiti sunt, suspecti redduntur fautoræ, ac proinde adversus ipsos, tanquam fautores Hæreticorum procedi potest. Farin. n. 164. Palao n. 10. cit.

Excipitur, si Judex Laicus evidenter, & certò, absque ulla tergiversatione, & Processus visione cognoscat, eum, qui de Hæresi condemnatus est, & sibi traditus ad executionem supplicij capitalis, innocentem esse, quòd v. g. testes falsi adversus ipsum deposuerint; tunc enim superfedere ab executione Sententiæ debet, & Judicem Ecclesiasticum de innocentia condemnati informare; quia secundum dicta Libr. 1. Tit. 32. n. 30. innocens, qui ut talis certò est cognitus, non potest in causa capitali ad poenam sanguinis secundum allegata, & probata condemnari, quòd intrinsecè malum sit innocentem occidi. igitur neque exequi sententiam ab alio laram, Judex poterit tali casu, si ipse certò cognoverit condemnatum innocentem esse. Aliud est, si nullitas, vel injustitia Sententiæ ex se evidenter non appareat; tunc enim nullo modo licet Judici Sæculari executionem sententiæ contra Hæreticum differre prætextu nullitatis, aut probationes recipere ad effectum superfedendi ab executione illius, & remittendi causam Superiori. Neque obstat, quòd in alijs delictis hoc fieri possit, quando in continenti probationes offeruntur; nam in crimine Hæresis ob favorem Fidei hoc prohibitum esse videtur ex Rescripto Innocentij VIII. ut alijs cit. notat Palao p. 14. cit. n. 7. fin.

Dub. 3. an Principes, ceterique 185 Magistratus Sæculares saltem possint de Hæresi diffamatos, aut suspectos capere, & incarcerare? 24. posse, non tamen, ut ipsimet causam examinent, sed ut Ecclesiasticorum Judicum examini eos remittant. Clar. §. Hæresis n. 5. Farin. q. 186. n. 158. Petra tom. 3. comment. fol. 7. n. 13. Pirhing hic n. 127. coroll. 3. Schambog. n. 53. Wiestner n. 38. Reiffenstuel n. 455.

Similiter valida, imò & laudabilia 186 sunt illorum Statuta quibus Processus, à locorum Ordinarijs, & Inquisitoribus adversus Hæreticos instituti, promoventur, poenæque, Hæreticis per SS. Canones inflictæ, augentur, & exasperantur. Decian. tr. crim. l. 5. c. 25. n. 2. §. sed §. Canonistaram, Farin. l. cit. n. 157. Palao

lao n. 4. Wiestner n. 39. Reiffenstuel n. 456.

487 Quæritur 2. quis absolvere possit ab Hæresi, & Excommunicatione per illam incurfa? R. interesse, an crimen Hæresis occultum adhuc sit, & ad forum contentiosum nondum deductum, an contra ad hoc deductum. *Occultum* censetur non tantum tunc, quando per testes probari non potest, ut putat Garc. p. 2. de Benef. c. 11. n. 46. sed quod non est publicum, seu notorium, & famosum: quare etiam si delictum ab aliquibus sciatur, & probari possit, si tamen non sciatur à majore parte vicinæ, aut Parochiæ, vel Collegij, seu Communitatis, in qua saltem decem sint personæ, adhuc debet censei occultum. Azor p. 1. l. 8. c. 10. q. 9. Sanch. l. 2. mor. c. 11. n. 19. Barbof. de Offic. Episc. alleg. 39. n. 21. Pirhing hic n. 39. not. 4.

488 Ad forum contentiosum deductum tunc censetur, quando accusatio, vel denuntiatio coram legitimo Judice facta est, & reo intimata, isque citatus; quia citatio est primus actus Judicij. Sanch. l. cit. n. 21. & l. 8. de Matr. c. 34. n. 58. Alij verò probabiliter putant, non posse dici delictum deductum ad forum contentiosum, nisi post litis contestationem; quòd ante hanc non dicatur propriè coeptum Judicium, nec lis mota, cum forum verè contentiosum dici non possit, nisi super delicto commisso negando, vel confitendo contendatur, per quem actum etiam in criminalibus inducitur contestatio litis. Barbof. alleg. cit. n. 29. & duob. seqq. Pirhing n. 40. Id verò intelligendum est, dum lis pendet, seu durat Judicium; nam si delinquens ob defectum plenæ probationis in foro externo sit absolutus, delictum iterum sit occultum, neque dici potest cum effectu deductum ad forum contentiosum. Sanch. c. 11. cit. n. 21. Barbof. n. 32. & 33. Pirhing n. 40. cit.

489 His prænotatis, dicendum, si Hæresis crimen ad forum contentiosum deductum est, Jure ordinario, & præscindendo à specialibus privilegijs, absolvere ab ea posse solum Summum Pontificem, cui absolutio illius reservata ratione Excommunicationis illi annexæ, ut omnes fatentur. Et afficit reservatio hæc non tantum Censuram, sed etiam ipsum peccatum Hæresis per se, & immediatè, aded, ut etsi quis bona fide absolutus sit ab eo, qui potestatem absolvendi à Censuris Pontifici reservatis non habet, absolutio ista sit irrita etiam quoad culpam, ideòque peccatum illud reus iterum confiteri debeat: quod non esset necessarium, si peccatum Hæresis non esset reservatum per se; tunc enim absolutio peccati valeret, & ita absolutus absolvi solum deberet à Censura. Sublata verò Excommunicatione Hæresis per eum,

qui legitime potest ab ea absolvere, cessat quoque peccati reservatio, ita, ut quilibet Confessarius ab Hæresis peccato tunc possit absolvere; quia non reservatur, nisi ut conjunctum cum Excommunicatione, Hinc etiam, qui aliquo ex capite ob Hæresim, quam commisit, Excommunicationem non incurrit, e. g. quia ignoravit, Censuram istam annexam Hæresi esse, etiam non incurrit reservationem culpæ. Sanch. l. 2. mor. c. 8. n. 5. & c. 11. n. 1. Suar. D. 21. de Fid. sect. 4. n. 2. Palao tr. 4. D. 4. p. 3. pr. Pirhing hic n. 37. Schambog. n. 48. Reiffenstuel n. 346.

Si crimen Hæresis occultum, & necesse est ad forum contentiosum deductum sit, absolvere ab Hæresi, & Excommunicatione ipsi annexa pro foro conscientia ex vi Trid. sess. 24. c. 6. de reform. potest Episcopus. Quo nomine hic veniunt 1. Episcopi etiam electi, & confirmati tantum, etiam non sint consecrati, imò nec Sacerdotes; quia absolutio ab Excommunicatione non est absolutio Sacramentalis, etiam si fiat in foro conscientia tantum, sed actus Jurisdictionis. Sanch. l. 2. mor. c. 11. n. 3. fin. Barbof. de Offic. Episc. alleg. 39. n. 2. & 3. Palao p. 3. cit. §. 1. n. 2. 2. Capitulum, Sede vacante, ut docet Sanch. l. cit. n. 4. ex ratione; quia potestas ista, licet per privilegium, Jure tamen communi, & Jurisdictione ordinaria competit, quæ autem sic competunt, transeunt in Capitulum: contrarium tamen alijs cit. defendit Palao n. 3. 3. Prælati alij inferiores, Jurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem habentes in territorio suo. Avil. de Censur. p. 7. D. 10. dub. 6. Sanch. n. 5. Palao n. 4. Pirhing n. 38. contra Garc. p. 7. de Benef. c. 11. n. 13. §. 17. & quosdam alios; quia potestas hæc, in Decreto isto Concilii concessa Episcopis, ad Jurisdictionem pertinet, sed hujusmodi Prælati Jurisdictione Episcopali gaudent, solumque differunt ab Episcopis in consecratione. 4. Prælati Regulares exempti, quamvis non habeant territorium, non quidem vi Trid., quia hoc tantum loquitur de habentibus Diocesim propriam; sed ex concessione S. Pij V. qui speciali privilegio Facultatem, per Trid. concessam Episcopis, extendit etiam ad Prælatos conventuales exemptos Mot. propr. apud Roderiq. tom. 1. qq. Reg. 9. 61. art. 9. fin. Palao n. 5. & 6. Pirhing n. 39. contra Sanch. n. 7.

Dub. 1. quid requiratur, ut Episcopus in foro conscientia absolvere possit ab Hæresi occulta, & incurfa per eam Excommunicatione? R. 1. requiritur, ut subditos & Diocesim habeat; nam ratione subditorum in propria Diocesi datur Episcopo hæc potestas; conf. Episcopi Titulares de Jure absolvere nequeunt

quetunt ab ista Excommunicatione. Pirhing, hic n. 38.

2. Ut non exerceat potestatem istam, nisi in subditos: quo nomine tamen ex consuetudine generali Ecclesie, & benigna interpretatione Summi Pontificis, veniunt omnes illi, qui à tali Episcopo percipere possunt Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, adeoque non tantum illi, qui domicilium, vel quasi in Diœcesi ipsius habent, sed etiam peregrini, & vagabundi. Garc. p. 11. de Benef. c. 10. n. 139. in Declar. 3. Sanch. c. 11. cit. n. 8. 9. § 17. Barbos. alleg. 39. n. 4. § 5. Palao p. 3. cit. §. 1. n. 3. Pirhing n. 39.

192 3. Non possunt Episcopi absolvere ab Hæresi etiam pro foro conscientie extra Diœcesim existentes, prout patet ex Decreti verbis in Diœcesi sua. Neque obstat, quod hæc absolutio sit actus Jurisdictionis voluntariæ, quem erga subditum exercere Episcopus, etiam extra Diœcesim suam existens, potest; nam verba prædicta concessionem restringunt ad Diœcesim, consequenter restringunt dictam Regulam. Barb. alleg. cit. n. 7. Palao n. 13. Pirhing n. 39. §. deinde.

193 4. Absolutionem ab Hæresi imperitii Episcopus solum potest per seipsum, non autem per Vicarium; nam ita expressè Trid. in Decreto allegato sess. 24. c. 6. de reform. fin. ibi, *Eis tantum, non eorum Vicarijs.* Excipiunt aliqui, quod Episcopus pro una, vel altera vice possit alicui specialiter committere facultatem absolvendi ab Hæresi occulta. Azor p. 1. l. 8. c. 10. q. 11. Sanch. c. 11. cit. n. 23. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 2. Contrarium tamen tradit Molin. tr. 5. de 1. § 1. D. 18. n. 2. Guier. l. 1. qq. can. c. 13. n. 29. Garc. p. 11. de Benef. c. 10. n. 113. Palao n. 20. & alij; quia dictio taxativa *Tantum* apposita Episcopis restringit potestatem absolvendi ab Hæresi ad eorum personas, & particula *Non* posita ante Vicarios excludit omnes Vicarios, etiam ad unum, vel alterum casum deputatos. Et hæc Sententia videtur esse probabilior, & tutior, cum opposita non sit certa ante Declarationem Summi Pontificis: quare antequam ille mentem suam ulterius declaret, abstinendum erit ab hujusmodi commissione in casu etiam speciali; quia in dubio illicitum est uti Jurisdictione, de qua non constat, an sit concessa, præsertim si Excommunicatio annexa sit, ut notat Molin. l. cit. quem sequitur Pirhing n. 40. cit. su.

194 Imò vix in aliquo casu potest contingere, ut necessarium sit Episcopum absolutionem ab Hæresi committere alicui alteri, ut bene advertit Palao l. cit. quia ut in ejusmodi commissione prudenter procedat Episcopus, debet instructus esse

causa sufficiente ad delegandum: cum autem de causa requisita ad delegationem illam specialem instruitur, etiam potest instrui de causa requisita, & conveniente ad tollendam Censuram. Poterit ergo eo casu Episcopus, etiam reo absente, Censuram absolutione sua tollere, quâ sublatâ, peccatum Hæresis non amplius reservatum est, sed ab illo absolvere quis Confessarius potest, ut adeo non amplius necessarium sit ejus absolutionem delegare alteri.

Dub. 2. an facultas, ex relato Trid. Decreto concessa Episcopis, per Bullam Cœne quoad absolutionem ab Hæresi, & cæteris casibus contentis in Bulla ista sit revocata? Verba Bullæ §. *ceterum* sunt sequentia: *Ceterum à prædictis sententijs nullus per alium, quam per Romanum Pont. nisi in articulo mortis constitutus - - absolvi potest, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum, quibuscumque personis Ecclesiasticis - - etiam Episcopali vel alia majori dignitate præditis - - per Nos, & dictam Sedem, aut cujusvis Concilij decreta - - concessorum &c.* Et additur Excommunicatio adversus eos, qui sic absolvere præsumpserint. Ita Gregorius XV. & Urbanus VIII. in suis Bullis.

195 Negant hanc potestatem Episcopis pro foro conscientie in peccato Hæresis occulto revocatam esse, Bannez 2. 2. q. 11. art. 4. dub. 2. post Concl. 2. arg. 3. Navar. l. 5. conf. 11. q. 1. de Privil. Guier. l. 1. qq. can. c. 13. fin. Henriq. l. 6. de Pœnit. c. 14. n. 7. & alij plures, quos referunt Sanch. Barbos. & Palao n. seq. allegandi. Fundamentum illorum præcipuum est, quia correctio Juris vitanda est, quoad fieri potest, potest autem vitari, si dicatur, quod Bulla Cœne revocans, qualvis facultates absolvendi ab Hæresi, & alijs casibus expressis, intelligi debeat, de peccatis publicis, & de absolutione, quæ etiam in foro externo proficit.

197 Sed dicendum, longè probabilius per Clausulam Bullæ relatam Episcopis revocatam esse facultatem absolvendi ab Hæresi, & reliquis ibi contentis. Ita Azor p. 1. l. 8. c. 10. q. 10. Marc. Ant. Genues. prax. Archiep. Neapol. c. 67. n. 10. edit. 1. Sanch. l. 2. mor. c. 11. n. 27. Suar. D. 21. de Censur. sect. 3. n. 5. Garc. p. 11. de Benef. c. 10. n. 115. Farin. prax. q. 192. n. 61. Bonacin. D. 1. de Censur. q. 3. p. 2. n. 1. §. 1. Barbos. de Offic. Episc. alleg. 40. n. 23. §. seqq. Palao tr. 4. D. 4. p. 3. §. 1. n. 22. Sperell. decis. 112. n. 61. Pignatell. tom. 1. consult. 291. n. 2. Vinc. Petra tom. 3. comment. fol. 178. n. 10. Reiffenstuel hic n. 362. sicque teste Marc. Ant. Gen. l. cit. declaratum est à Gregor. XIII. & Clem. VIII. item à S. Congr. Conc. teste

teste Fagnan. in c. quoniam de Const. n. 29. & c. dilectus de temp. ordin. n. 31. ubi subjungit: Unde frustra nonnulli ex RR. TT. hunc articulum in controversiam adducunt, cum habeamus claram determinationem S. Congreg. Similes Declarationes refert Pialec. prax. p. 1. c. 1. art. 3. n. 6. & seqq. & novissimam in Causa Hibernia 9. Septembr. 1690. Vinc. Petra fol. 178. cit. num. 19. Hinc merito Alexander VII. in Decreto edito 1665. inter alias propositiones tanquam scandalosam damnavit sequentem: *Sententia offerens Bullam Cœnæ solùm prohibere absolutioem Hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de oculis criminibus sermo est, anno 1629. die 18. Julij in Consistorio S. Congreg. Eminentissimorum Cardd. visa, & tolerata est.*

198 *Fundamentum præcipuum istius Sententiæ est, quia in Bulla Cœnæ Papa prohibet, ne quis absolvat ab Hæresi, aliisque casibus in Bulla contentis, prætextu facultatum, vel privilegiorum, quæ Episcopis, aliisque sunt concessa à Sede Apostolica, etiam vi Decreti alicujus Concilij, sed nullum Concilium, nisi Trid. hanc facultatem absolvendi in casibus oculis concessit Episcopis. ergo illam intendit Pontifex revocare. Argumento, quod in contrarium n. 196. allegatum est, locus duntaxat est stante dubio de intentione Legis; fallit autem, si aliunde constet de contraria intentione Legis, seu dispositione Legislatoris, prout fit in proposito.*

199 *Excipiunt aliqui Episcopos in Regionibus ab Urbe remotioribus, quos putant sententiam priorem, scilicet facultatem hanc, Episcopis à Trid. datam, per Bullam Cœnæ revocam non esse, in praxi tuto amplecti posse, & propterea Lutheranos, Calvinistas, ac similes Hæreticos, qui Catholicam Fidem suscipere volunt, per se, vel per Delegatos suos in foro conscientiaæ absolvere non tantum ab Hæresi occulta, sed etiam à notoria, & publica; quia ob nimiam frequentiam, & multitudinem absolvendorum adest necessarium, & evidens impedimentum eos mittendi Romam, & ideo tales casus Papales fiunt Episcopales. Laym. de Jurisd. Ordin. concl. 72. Wagnereck in c. licet de Offic. Vicar. in 6. Pirhing hic n. 42. Sed hoc verum credo, non vi Trid. vel alterius Juris, sed vigore specialium facultatum, quæ hujusmodi Episcopis remotioribus à Sede Apostolica singulis quinquennijs renovandæ concedi solent, ut notat P. Wiertner hic n. 50.*

200 *Dub. 3. quam ergo potestatem absolvendi ab Hæresi nunc post Bullam Cœnæ habeant Episcopi? R. I. in foro externo, non obstante hac Bulla, pos-*

sunt Episcopi, præsertim Germaniæ, ubi alij Inquisitores Hæreticæ pravitatis non sunt, de Jure communi absolvere Hæreticos (dummodo non sint Hæresiarchæ, seu novæ Hæresis auctores, aut relapsi) ab Excommunicatione Papæ reservata, tanquam Delegati Sedis Apostolicæ, abjurata prius Hæresi, & injunctâ illis Pœnitentiâ, prout sumitur ex c. ut officium 11. pr. v. si verò b. tit. in 6. & tradit ibidem Franc. n. 2. Farin. prax. q. 192. n. 52. Palao tr. 4. D. 4. p. 3. §. 1. n. 23. Pirhing hic n. 42. Reiffenstuel ibid. n. 369. quæ absolutio illis prodest etiam in foro interno, ita, ut ablata Excommunicatione, à quovis Confessario approbato à peccato Hæresis absolvi possint, cum è contrario absolutio, data in foro interno, non profit pro foro externo: & hinc absolutus in foro interno, si postea de Hæresi acculetur in foro externo, non evadit poenas illius fori. Sanch. l. 2. mor. c. 12. n. 7. Barbof. alleg. 40. n. 29. Pirhing n. 44. v. illud. Ratio est, quia utrumque Judicium tendit ad diversos fines; nam pœnitentiâ, in foro interno imposita, tendit ad hoc, ut satisfiat DEO, & imponitur tanquam medicina propriæ salutis: at pœna fori Judicialis externi tendit ad vindictam publicam, ut satisfiat Reip. pravo Hæretici exemplo lætæ.

2. *in foro etiam interno possunt Episcopi ab Hæresi absolvere Jure Ordinario, & lectulo speciali privilegio, eum, qui ob impedimentum perpetuum, vel ad longum tempus duraturum prohibetur adire Pontificem. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 6. n. 5. Dian. p. 12. tr. de conclav. resol. 24. Palao p. 3. cit. §. 5. n. 4. & seqq. Reiffenstuel hic n. 372. Ratio est, quia casus Papales, superveniente impedimento, adevandi Papam, fit Episcopalis: imò ejusmodi impedimentum perpetuum, vel diu duraturum reputatur tanquam verus articulus, seu periculum mortis in ordine ad impetrandam dictam absolutionem ab alio, quàm à Papa, cum moraliter certus sit, se ante mortem non posse adire Papam pro obtinenda absolutione.*

Neque ita impeditus tenetur mit-
tere Procuratorem, vel scribere ad S. Pœnitentiariam pro obtinenda absolutione à Censuris Papæ reservatis Sanch. l. 2. mor. c. 13. n. 14. Dian. l. cit. resol. 24. §. nec in tali casu, Barbof. alleg. 41. n. 7. Palao §. 5. cit. n. 7. Bassaus V. absolutio n. 30. Reiffenstuel n. 393. Ratio est, quia Jura solùm exigunt, ut reus personaliter adeat Papam, seu ut Apostolico conspectui se præsentet, ergo si hoc non potest, ad aliud à Jure non impositum minimè tenetur, Dixi, *minimè tenetur*; nam ad majorem quietem conscientiaæ rectè fit contrarium, idque in praxi observatur, præ-

ferim in locis ab Urbe parum distantibus, ut notant DD. apud Dian. *resol.* 25. *asserit.* 3.

803 Debet tamen Episcopus, in casu Impedimenti absolvens Hæreticum, ita assoluto sub juramento injungere, ut cessante impedimento, Romam se conferat, ut notat P. Reiffenstuel *n.* 375. ubi addit in locis remotioribus Episcopos censi præscripsisse Jurisdictionem absolvendi impeditos sine onere. Imò ut Laym. *lc.* 6. *cit.* *n.* 6. testatur, in Germania Lutherani, & Calvinistæ, qui Catholicam Fidem amplecti volunt, quamvis notoriè tales sint, ordinariè ne quidem ad forum contentiosum Episcopi deducuntur, sed mox instituntur in Fide Catholica, & post abjuramentum Hæresis ad Confessionem Sacramentalem, & susceptionem S. Evharistiæ admittuntur.

804 Dub. 4. quam potestatem absolvendi ab Hæresi habeant Regulares? R. in his spectanda sunt Ordinum singulorum privilegia. In Societate JESU vi privilegij Apostolici concessi à Julio III. *22. Oct.* 1552. & confirmati à Gregorio XIII. *22. Mart.* 1584. ab Hæresi, & Censuris, per eam contractis (extra Hispaniam & Italiam juxta Declarationem Clem. VIII. *16. Nov.* 1592.) quoscunque absolvere in foro conscientia potest Præpositus Generalis, & facultate ab eo communicata Provinciales, qui etiam eandem facultatem alijs sibi subiectis communicare possunt, ut habetur in *Compend. privil. dicit. Societ. V. Absolutio* §. 7.

805 Item omnibus Superioribus Societatis, & ijs, quibus ipsi communicaverint, concessa est facultas absolvendi ab Excommunicatione, incurfa ob Lectionem Librorum prohibitorum, in ijs locis, ubi possunt nostri ab Hæresi absolvere, prout concessit Gregorius XIII. *6. Nov.* 1583. & habetur in *cit. Compend. V. Absolutio* §. 4. ubi advertitur, si Libri prohibiti editi sint ad stabilienda Dogmata Hæretica, facultatem hanc à Superioribus communicari non posse, nisi in casibus particularibus, perspectis circumstantijs. In ijs verò Provincijs, in quibus peculiari concessione amplior esset facultas, liber permittitur illius usus. Palao *tr.* 4. *D.* 4. *p.* 3. *S.* 3. *n.* 3.

806 Respectu illorum, qui sub obedientia Societatis vivunt, facultas absolvendi ab Hæresi, & à relapsu in Hæresim reservatur Præposito Generali, communicatur tamen Provincialibus sub onere monendi poenitentem, quod sub poena peccati mortalis maneat obligatus, vel se Præposito Generali presentandi, vel rem eidem manifestandi eo modo, qui servata Sigilli integritate, Provinciali videbitur. Palao *l. cit.* *n.* 2.

807 Dub. 5. an sub facultate generali absolvendi à casibus reservatis, concessa per

Bullam Cruciatæ, vel Jubilæi, comprehendatur etiam facultas absolvendi ab omnibus casibus contentis in Bulla Cœnæ, & sub facultate absolvendi à reservatis in eadem Bulla, facultas absolvendi ab Hæresi?

Affirmant Sot. in 4. *dist.* 22. *q.* 2. *art.* 3. *concl.* 5. Cordub. *Summ.* *q.* 8. Reginald. *prax.* *l.* 8. *n.* 53. *fin.* Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 2. *c.* 10. *n.* 165. & novissimè Gobat. *tr.* 3. *Quinar.* *n.* 248. ubi notat, intrepidè à Confessarijs Septentrionalibus hanc sententiam in usum deduci, cum præsertim Hæresis in Hisce partibus propter suam frequentiam vix annumeranda sit Casibus Pæ reservatis.

Sed meliùs negativam defendunt 208 Azor *p.* 1. *l.* 8. *c.* 10. *q.* 12. Garc. *p.* 11. *de Benef.* *c.* 10. *n.* 109. Sanch. *l.* 2. *mor.* *c.* 10. *n.* 12. Suar. *D.* 21. *de Fid. sect.* 4. *n.* 21. Farin. *prax. crim.* *q.* 192. *n.* 63. Barbof. *de Offic. Episc.* *alleg.* 40. *n.* 31. Palao *tr.* 4. *D.* 3. *p.* 3. *S.* 4. *n.* 2. Vinc. Petra *tom.* 3. *comment. fol.* 120. *n.* 25. Pirhing *hic n.* 44. Reiffenstuel *ibid.* *n.* 405. & apertè constat 1. ex Decreto Alexandri VII. edito 23. Mart. 1656, ubi ad removendam omnem dubitandi occasionem, & ne circa id imposterum ullo tempore hesitari contingat, cum Hæresis crimen præ ceteris gravissimum speciali notâ dignum sit, decrevit, facultatem absolvendi ab Hæresi in Jubilæis, vel alijs similibus concessionibus non censi comprehensam, nisi expressis verbis concedatur facultas absolvendi ab Hæresi. 2. Confirmat usus, & stylus Curia Romanæ, qui hac in parte vim Legis habet; nam in Jubilæis post concessam facultatem absolvendi à reservatis in Bulla Cœnæ, interdum exprimi solet *Etiam ab Hæresi*, quod superfluum foret, si sub generali illa clausula contineretur. 3. Ratio est; quia in generali concessione non veniunt ea, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus Reg. 81. in 6. at Hæresis absolutio est ita reservata, ut verisimiliter Papa eam non concessisset; neque enim verisimile est Papam tot Legibus, in favorem Fidei latis, derogare voluisse, nisi id exprimat.

Dub. 6. quis absolvere ab Hæresi, & Excommunicatione per eam incurfa possit in articulo mortis? R. in hoc absolvere potest quivis Sacerdos. Habetur *can. de his* 9. *§* *seqq. caus.* 26. *q.* 6. & in Trid. *sess.* 14. *c.* 7. *de Sacram. Eoenit.* ubi dicitur ita in Ecclesia DEI custoduum semper fuisse: & ratio additur, *ne hac ipsa occasione aliquis pereat.*

An verò ab ea absolvere quivis Confessarius etiam possit extra verum mortis articulum etiam illum, qui impedimento perpetuo prohibetur, ne possit adire Papam, controversia est inter DD. Affirmant Palao *tr.* 4. *D.* 3. *p.* 3. *S.* 5. *n.* 4. &

& alij *citt.* à Dian. p. 12. de *Conclav. resol.* 24. §. sed hic oritur. Rationem dant, quia, ut paulò antè dictum est, Sacerdos quilibet absolvere potest ab Hæresi in mortis articulo, sed juxta dicta n. 201. perpetuum impedimentum, & mortis articulus æquiparantur.

210 Sed meliùs tenetur negativa cæm Navar. *Man. c. 25. n. 90.* Barbof. de *Offic. Epif. alleg. 41. n. 32.* Dian. l. cit. *resol.* 25. Reiffenstuel *hic n. 396.* quia Major illa Propositio, in Argumento Sententiæ adversæ allata, intelligenda solum est de vero mortis articulo, in quali non est sic impeditus. *Conf.* quia potestas absolvendi impeditus datur tantum Episcopis c. de cætero 11. & c. ea noscitur 13. de *Sent. Excomm.* ergo non competit simplici Sacerdoti.

Excipitur, nisi impediatur etiam accedere Episcopum, & alios facultate absolvendi præditos; tunc enim poterit absolvi à quovis Sacerdote approbato, & potestatem habente absolvendi à peccatis mortalibus, ut bene advertit Tambur. de *casib. reserv. c. 12. §. 2. n. 28. §. 34.* Stoz. *Tribun. l. 2. n. 68.* Reiffenstuel n. 397.

211 Quæritur 3, an Hæretici, eorumque credentes, fautores &c. sint vitandi? *Certum est*, antiquo Jure fuisse vitandos, ut quoscunque alios Excommunicatos, publicè quidem, si notorij erant, privatim autem, si occulti. De Jure recentiori non eadem sententia DD. est; nam Gutier. l. 1. qq. *can. c. 1. n. 42.* & Suar. D. 9. de *Censur. sect. 2. n. 10.* putant esse vitandos, postquam ut Hæretici denunciati sunt, etiam sine mentione Censuræ. Sotus verò in 4. *dist. 25. q. 1. art. 1. post concl. 3.* vitandos asserit, etiamsi denunciati non sint, modò notorium sit esse Hæreticos, aut horum fautores &c. quòd notorium sit, ei crimini ipso Jure annexam esse Excommunicationem, & sic denunciati sint satis.

212 Sed dicendum, non esse vitandos, nisi nominati denunciati sint, quamvis sint manifesti, & notorij. Ita Navar. de *Orat. Miscell. 47. n. 2.* Azor p. 1. l. 8. c. 13. q. 7. Sanch. l. 2. *mor. c. 9. n. 3.* Pirhing *hic n. 23.* Wiestner *ibid. n. 45.* cum alijs. *Proceditque hoc* probabilius, etiamsi aliquis ut Hæreticus nominatim condemnatus, & declaratus sit, ut notat Sanch. l. cit. n. 4. quia vigore *Extrav. ad evitanda.* à Martino V. in Concilio Constantiensi edita, & relata apud Navar. *Man. c. 27. n. 35.* nemo vitare tenetur Excommunicatum, nisi Censura à JUDGE contra personam denunciata sit specialiter, & expressè; hoc autem non fit sola denuntiatione Hæresis, vel alterius criminis, habentis Excommunicationem sibi ipso Jure annexam, ergo &c. Addit Sanch. l. cit. *fin.* idem dicendum,

et si quis declaretur per sententiam esse Hæreticus, & incurrisse omnes illius poenas, vel apertius, omnes Censuras; quia nondum est specialiter, & expressè denunciatus ut Excommunicatus, & multi adhuc nescirent sub Censuris comprehendi Excommunicationem. Schambog. *hic n. 20.* Reiffenstuel *ibid. n. 22.*

Ex quo sequitur 1. licitum esse Catholicis, præsertim in locis, ubi permixti cum Hæreticis vivunt, uti in Germania, Gallia, Anglia, cum Hæreticis conversari, civilia cum ijs commercia inire &c. quia quamvis sint publici Hæretici, non tamen sunt expressè, & nominatim denunciati. Azor p. 1. l. 8. c. 11. q. 1. Sanch. c. 9. cit. n. 5. Pirhing n. 24. Reiffenstuel n. 4.

2. Licitum est cum Hæreticis nondum denunciatis simul orare, & rem Divinam, ac Conciones cum eis audire, comitari funus, eoque ad Sepulturam deducere; sicut enim licitum est communicare cum vivo Hæretico non denunciato, & eum comitari ad rem per se licitam, ita & cum mortuo deducendo eum ad Sepulturam. Navar. *conf. 12. n. 7. b. tit.* Azor c. 11. cit. q. 4. Sanch. n. 7. Pirhing n. 24. *coroll. 2.* modò id non fiat 1. animo favendi Hæreticis ut Hæretici sunt (quia hoc intrinsecè malum est) sed solo affectu humanitatis, & amicitia. 2. Dummodo id fiat sine scandalo, & offensione Catholicorum, & sine communicatione in ritibus, & ceremonijs Hæreticorum. 3. Dummodo Hæretici sepeliantur in loco profano; nam si comitarentur ad Sepulturam in loco Sacro, comitarentur ad rem illicitam, & cooperarentur peccato sepeliendum, Navar. *Sanch. Pirhing l. cit.*

3. Licitum est Catholico adire templum Hæreticorum, & in ejus preces fundere ritum Catholicum, vel Conciones eorum audire, si ex justa causa fiat, v. g. ut famulus dominum suum comitetur, vel ut errores Ministri Hæretici annotentur ad confutandum, modò absit scandalum, & periculum propriæ perversionis, Azor c. 11. cit. q. 4. Becan. *tr. de Fid. c. 9. q. 5. n. 7.* Laym. l. 2. *tr. 1. c. 11. n. 5.* Sanch. l. 2. *mor. c. 4. n. 26.* Pirhing l. cit. *coroll. 3.* Reiffenstuel *ibid. n. 24.* Neque id est per se signum professionis fæisæ Religionis, cum audire Conciones Hæreticas sit quid indifferens, & ordinari possit ad alios fines malos, & bonos.

4. Licitum est Catholico in prædictis locis filium Hæretici ex Baptismo suscipere, si hic ritu, & modo Catholico, non Hæretico, aut Schismatico ministretur; quia id nullo Jure prohibitum est. Non tamen ordinariè, & sine gravi causa licebit vice versa, ut Catholicus adhibeat Hæreticum in Patrum filij sui; quia juxta Canones Eccle-

fix Patini officium est susceptum è Baptismo instruere in primis Fidei Rudimentis: ideoque Hæreticus hoc munus obire non potest. Navar. l. 1. conf. 1. n. 67. de Confess. Azor c. 11. q. 9. Sanch. c. 9. n. 12. Pirhing n. 26. coroll. 5. Videantur, quæ dixi Libr. 4. Tit. 11. n. 75. & seqq.

5. Possunt filij Hæreticorum admitti ad Scholas Catholicorum, etiamsi jam adulti sint, & erroribus Hæreticorum imbuti; quia non sunt nominatim denunciati: non tamen possunt filij Catholicorum adire scholas Hæreticorum, ob periculum perversionis. Navar. l. cit. n. 64. Azor q. 8. Sanch. n. 11. Pirhing coroll. 6. Reiffenstuel n. 24.

6. Contrà 1. illicitum est Catholicis à Parochis, & Episcopis Hæreticis Sacramenta recipere, sive Baptismi extra casum necessitatis, sive Eucharistiæ, sive Pœnitentiæ, sive alia, si inde oriatur scandalum, vel periculum perversionis, vel si Sacramentum ritu Hæretico ministratur: quamvis quantum præcisè est ex vi Hæresis, & Excommunicationis, id non sit directè prohibitum, si Hæretici illi non sint nominatim denunciati, vel notorij percussores Clericorum, adeoque non sint vitandi Sanch. n. 10. & in extremo vitæ periculo etiam Sacramentum Pœnitentiæ ab Hæretico Presbytero rite ordinato percipere esse licitum, docet Azor c. 11. cit. q. 10. quia tunc Excommunicatus etiam denunciatus non caret Jurisdictione.

2. Generaliter loquendo illicitum est Catholicis contrahere Matrimonium cum Hæreticis, quamvis illud sit validum; tum quia id specialiter prohibitum est Jure Ecclesiastico can. cave 15. & can. seq. caus. 28. q. 1. tum quia præbetur alijs scandalum; tum quia per tale Matrimonium conjux Catholicus exponit se, & liberos periculo perversionis, & quia Sacrilegium committitur, dum profanatur Sacramentum, illudque Hæretico administratur. Sanch. n. 9. Videantur, quæ dixi Libr. 4. Tit. 6. n. 132.

3. Universim vitandi Hæretici sunt in rebus Divinis: & quidem Jure Divino in tribus sequentibus casibus. 1. Si ex communicatione cum illis in hujusmodi rebus apud Catholicos oriatur scandalum, & offensio, vel si ex ea suspicio nascatur, quòd Catholicis Hæreticorum ritus, mores, & dogmata verbo, signo, vel factu profiteantur. 2. Si ex communicatione in his rebus periculum animæ Spirituale immineat, videlicet perversionis in Fide, aut Catholicæ Religionis contemptus. 3. Si Catholicus cum Hæretico habeat commercium in crimine, ob quod fuit excommunicatus. Extra hos casus non Jure Divino, sed Canonico tantum Hæretici in rebus Sacris vitandi sunt. Azor R. P. Schmalzgrueber L. V. T. I.

c. 10. q. 2. Pirhing n. 22. Schambog. n. 18.

Dub. 1. an Principes Catholici recipere, vel tolerare in suis territorijs Hæreticos, vel ritus eorum possint? Ordinariè loquendo non posse illos recipere, vel tolerare, & multò minùs eorum ritus, seu exercitium, seu Religionis, seu Sectæ: sed tenentur illos ubique locorum repellere, vel expellere. Patet explicitis utriusque, Canonici c. ad abolendam 9. §. statuimus, c. excommunicamus 13. §. moneantur 3. b. tit. c. ut officium 11. §. statuimus eod. in 6. Civilis verò l. omnes 2. & Auth. Gazaros c. eod. tum quia Hæresis gravissimum, & DEO maximè injuriosum delictum est; tum quia eorundem tolerantia occasionem præbet scandalo, periculo perversionis gravissimo: imò in ea Republica, ut loquitur S. Ambrosius 3. Offic. Vix firma esse possunt pacis jura, inter quos est fidei bellum: quod experientia passim oculis oberrans probat.

Dixi Ordinariè loquendo; nam tollerari, imò recipi Hæretici, ut inter Catholicos degant, possunt. 1. Si prudenter consideratis omnibus, id omnino necessarium videatur vel ad majus malum, puta dissidij, aut perturbationis Reip. impediendum, vel ad majus bonum, puta ipsorum Hæreticorum conversionem, procurandam, Laym. l. 2. tr. 1. c. 17. n. 4. Reiffenstuel h. n. 146. 2. Si Hæreticis per pacis, aut alium contractum, vel pactum ex objecto suo non malum, nec invalidum per Principem Catholicum fuit promissum, ut in territorio aliquo recipiantur, vel recepti tolerentur; nam fides publica cuique servanda est, etiam Paganis, Judæis, & Hæreticis à quovis etiam Catholico. Laym. l. cit.

Monet tamen idem Layman, liber 223 tatem Religionis Hæreticis permissam, multòque magis permissam adeo perniciosam esse salutem animarum, ac cuius Reip. ut inter mala ejusdem maxima censerit debeat: ideoque Catholicis Principibus, relictè omnia considerantibus, & in DEUM confidentibus, non facilè malum aliquod gravius videri possit, cujus vitandi causam Hæreticis subditis suis libertatem exercitij Religionis promittere, aut juramento confirmare liceat.

Dub. 2. an, & qualiter Principes Catholici in bello, quod intenditur, vel actu jam geritur, sub certo foedere auxilium præbere Hæreticis, aut istos in auxilium vocare contra alios, præsertim Principes Catholicos, vel cum illis foedus, ut vocant, defensivum, & offensivum inire possint de mutuo auxilio ferendo contra quoscunque?

Certum est 1. non posse Principes Catholicos præbere Hæreticis auxilium, aut

aut istud ab ipsis petere ad bellum sive defensivum, sive offensivum injustum, sive sine justa causa suscipiendum, aut susceptum contra Catholicos, vel etiam contra A catholicos. Ita omnes teste P. Reiffenstuel *hic n. 157.* Patet ratio; quia tale bellum intrinsicè malum est, talèque foret, etiamsi ejusmodi Princeps ad illud prosequendum non uteretur Hæreticorum auxilio.

225 *Certum est 2.* gravissimè peccare Principes Catholicos, si pecunijs, armis, militibus, annonâ, aut alio modo Hæreticis vi foederis succurrant ad bellum, quod isti contra Principes Catholicos gerunt, aut gerere intendunt pro dilatanda sua, & infirmanda nostra vera Religione, præsertim in bello offensivo, aut defensivo Religionis; quia hoc nihil aliud est, quàm Hæresin propugnare, & veram Religionem oppugnare: & propterea hoc facientes excommunicantur in *Bulla Cœna §. 7.*

226 *Certum est 3.* non licere Principi Catholico promittere, aut præbere auxilium Hæreticis etiam in bello justo adversus alios, præsertim Catholicos Principes, aut populos cum conditionibus Ecclesiæ, & Religioni Catholicæ præjudiciosis, seu talibus, ut inde certò prævideatur oriturum grave damnum, vel præjudicium ejusdem. Reiffenstuel *n. 159.* & patet ex *Bulla Cœna §. cit.*

227 *Certum est 4.* non licere Principi Catholico ad bellum, etsi aliàs justum, pro conservandis, vel recuperandis bonis temporalibus jure sibi debitis invocare in auxilium Hæreticos, aut foedus cum ipsis inire, vel pactum contra alios præsertim Principes, & populos Catholicos cum conditionibus Ecclesiæ, ac Religioni, Catholicæ graviter præjudiciosis, aut si exinde certò scaturum prævideatur grave damnum, seu præjudicium Ecclesiæ, ac Religioni Catholicæ; nam bonum hujus commune, utpote Spirituale, & à quo innumerarum pendet salus animarum, semper præferendum est bonis temporalibus, prout omnes fatentur.

228 *Difficilis est, an liceat Hæreticos juvare, vel illorum auxilium implorare, aut foedus cum ipsis inire, si hoc fiat cum conditionibus honestis, & Ecclesiæ, ac Religioni Catholicæ nequaquam præjudiciosis, nec aliunde eidem Ecclesiæ, vel Religioni periculum, aut damnum ex tali foedere imminere prævideatur?* Negant non pauci, existimantes, nunquam fieri posse, ut foedus cum Hæreticis inea- tur, vel auxilium eis præstetur, aut petatur ab eisdem, quin vel scandalum, vel præjudicium Ecclesiæ, & Religionis directè, aut indirectè sequatur.

229 Sed dicendum, regulariter quidem, & ordinariè illicitum, & graviter pecca-

minofum esse Principibus Catholicis inire foedus cum Hæreticis, illòsque in bello etiam justo juvare, vel auxilium illorum invocare contra alios saltem Catholicos Principes, dari tamen aliquos casus, in quibus id licitum est, tunc videlicet, quando nullæ adhibentur conditiones Ecclesiæ, vel Religioni graviter præjudiciosæ, simulque moraliter apparet, quòd ex tali foedere, vel auxilio nec scandalum, nec grave aliquod damnum, vel præjudicium Ecclesiæ, & Religioni Catholicæ sequi valeat: & multò magis quando tale foedus redundat in certum emolumentum Ecclesiæ, aut necessarium est ad averendum longè majus Ecclesiæ, vel Religionis damnum.

Quòd ordinariè, & regulariter illicitum sit, constat 1. ex S. Scriptura, ubi DEUS similia foedera cum Infidelibus graviter prohibuit, & contra agentes severè punivit, ut passim exempla extant in eadem Scriptura. 2. Ex Oraculis Summorum Pontif. SS. Patrum, & aliorum DD. qui hujusmodi foedera gravissimè improbarunt sæpius, licet non exprimerentur conditiones Ecclesiæ præjudiciosæ. 3. Ex ratione: quia ordinariè ex hujusmodi foederibus scandalum, & damnum Ecclesiæ, ac Religioni Catholicæ directè, vel indirectè sequitur, quippe cum Hæretici, quantumcunque arcto foedere Catholicis colligati, ob implacabile tamen, quòd gerunt, nostræ Religionis odium, semper, ubi minimè præviderur, Ecclesiæ, & Religioni nocere, suamque sectam promoverè allaborent, ut plurimis exemplis demonstrant Pignatell. *tom. 9. consult. 185.* ubi quidem tantum loquitur de foedere inito cum Infidelibus, sed eadem ratio pugnat etiam de eo, quòd initur cum Hæreticis.

Quòd verò sub conditionibus allatis h. citata esse possint ejusmodi foedera, ostenditur ex ratione, quia foedus cum Hæreticis inire, vel auxilium ab eis petere, aut hoc ipsis præstare non est ex se, & ex natura sua malum, sed tantum ratione scandali, & periculi damnorum, quæ Ecclesiæ, & Religioni Catholicæ exinde plerumque imminet. igitur licita erunt, quando moraliter certum videtur, abesse omne tale periculum, & multò magis, quando aperte conspicitur, inde sequi commodum, & emolumentum Ecclesiæ, vel averti majus ejusdem malum. *Conf.* Quando Catholicus aliquis privatus injustè, & sine omni causa vellet occidere alium Catholicum, non est dubium, quin iste contra illum in auxilium vocare posset Hæreticum ponè stantem. ergo id licet etiam Principi Catholico ad defensionem boni publici, servatis conditionibus suprâ positis.